

ШІСТДЕСЯТ ВІСІМ ВИПАДКОВИХ ПЕРШИХ РЕЧЕНЬ

1. Восени 1951 року було би не дивно рушити на захід – тоді навіть схід почав повільно переміщатися в тому керунку. Однак Себастьян з Анною в листопаді п'ятдесят першого пішли з Мокрої на схід, якого все ж тоді було більше. Точніше – на східний південь або ж південно-східно.

2. Ця подорож відкладалася стільки років не через війну – війна надто мало могла щось змінити в їхньому житті. Себастьян сам наважився порушити традицію сім'ї, за якою дітям показували місця, пов'язані з родинною історією в п'ятнадцятирічному віці. Бо тоді, коли Анні було п'ятнадцять, Себастьян усвідомив, що все повторюється і Анна стала для нього єдиною можливою жінкою на цілий світ. Що він не тільки може бути лишень біля неї, але і вже не може бути без неї. Тим часом у Ялівці – тому родинному місці, куди слід було повезти Анну, – на неї чекали Непрості. І Себастьян знав, що вони дуже легко переконають доньку залишитися з ними.

Зрештою те, що Анна теж стане непростою, вони передбачили ще тоді, коли та народжувалася.

3. У квітні п'ятдесят першого Анна відчула, що тато Себастьян – її єдиний можливий чоловік, і вони почали кохатися.

Тієї весни багато хто ходив нечуваними маршрутами і переносив неймовірні чутки. Так Себастьян довідався, що Непрості зникли з Ялівця. Відтоді про них ніхто нічого не чув.

Ціле літо Себастьян з Анною безпробудно любилися, і попри них пройшло кілька різних армій. Ніщо не перешкоджало йти ні на схід, ні на південь, ні на південний схід. Коли ста-

ло по-справжньому холодно і дороги щільніше втиснулися у свої лінії, вони нарешті вийшли з Мокрої і за кілька днів мали би бути в Ялівці. Подорож відкладала три роки. Але Себастьян нічого не боявся – в нього знову була справжня жінка. Тієї ж породи, що завжди.

4. Він не міг собі уявити, як зможе показати доньці всі місця в горах від Мокрої до Ялівця насправді. Замість чотирьох днів потрібно, щоб подорож тривала чотири сезони. Тільки так, а ще вдень, уночі, вранці і вечером Анна могла би побачити, як разом по-різному виглядає ця дорога. Він дивився на мапу, читав назви вголос і ставав щасливим уже від цього.

Його навіть не засмучувало, що мапа нічого не промовляла до Анни.

Щоправда, трохи непокоїли дерева, яких не бачив стільки років – їх ріст є найчастішою причиною того, що робить місця несподівано невпізнаваними. І найповажнішим доказом необхідності ніколи не полишати близьких дерев напризволяще.

Щодо самого переходу, то жодна подорож і так не знає, що з нею може статися, не може знати своїх справжніх причин і наслідків.

5. Колись Франц казав Себастьянові, що на світі є речі, набагато важливіші від того, що називається долею. Франц мав на увазі передовсім місце. Є місце – є історія (якщо ж снується історія, значить, мусить бути відповідне місце). Знайти місце – започаткувати історію. Придумати місце – знайти сюжет. А сюжети, зрештою, теж важливіші, ніж долі. Є місця, в яких неможливо вже нічого розказати, а іноді варто заговорити самими назвами в правильній послідовності, щоб назажди оволодіти найцікавішою історією, яка триматиме сильніше, ніж біографія. Топоніміка здатна запровадити в блуд, але нею можна цілком обійтись.

б. І з Себастьяном сталося щось подібне. Він знайшов собі Ялівець, вигаданий Францом. Його захопила лінгвістика. Топоніміка захопила його, а не просто він захопився її нуртами.

Плеска, Опреса, Темпа, Апеска, Підпула, Себастьян. Шеса, Шешул, Менчул, Білін, Думень, Петрос, Себастьян.

Коли ще не існувало ніяких гір, назви були вже приготовлені. Так само, як і з його жінками, – їх ще не було на світі, коли його кров почала мішатися з тою, яка мала стати їхньою.

Відтоді йому йшлося лише про те, щоб триматися цієї обмеженої топоніміки і цієї скороченої генетики.

7. Франциск зустрів Себастьяна на скелі за Ялівцем. Себастьян вертався з Африки і стріляв у птахів. Снайперська рушниця не давала відчутти вбивства. Через оптику видно лиш певне кіно. Постріл не те що обриває фільм, а вносить у сценарій якусь нову сцену. Тож він настріляв досить багато різних дрібних пташок, які летіли понад Ялівцем якраз до Африки.

Незабаром мала статися зима. Зима мусить щось змінити. Зима дає мету – це її основна властивість. Вона закриває відкритість літа, і вже це мусить у щось вилитися.

Франциск шукав щось, із чого можна було зробити наступний анімаційний фільм. І раптом: перед зимою, скеля над містом, всередині міста, згряя птахів над горою, які летять до Африки, Малої Азії, туди, де поля з шафраном, алое і гібікусом між гігантською шипшиною недалеко перед довгим Нілом, кілька убитих в око різнокольорових птиць, поскладаних одна на одну, від чого різні кольори ще більше різняться, у кожному правому оці – відблиск міжконтинентального маршруту, в кожному лівому – червона пляма, і жодне пір'ячко не

подерте, і легенький вітер нагортає пух з одного невагомого тільця на примарний пух іншого, й око стрільця у зворотному заломленні оптики. І стрілець. Червоний білий африканець.

8. Себастьян змерз у руки. Він відморозив їх у нічній Сахарі. Відтоді руки не терпіли рукавиць. Себастьян сказав Францові – а що мають робити піаністи, коли стає так зимно.

Вони дивилися у всі боки, і всюди було гарно. Бо була осінь, і осінь перелазила в зиму. Франц називав різні гори, навіть не показуючи – де яка. Потім він запросив його до себе. У нього вже давно не було гостей – давно не зустрічав на скелях когось незнайомого. Мабуть, тоді вони вперше пили каву з грейпфрутовим соком. Коли Анна принесла їм збанок на зашклену галерею, де у мідній пічці палилося пообрізуваним галуззям винограду, то Себастьян попросив, щоб вона трохи затрималася і показала – що видно через це вікно. Анна переповіла – Плеску, Опресу, Темпу, Підпулу, Шесу, Шешул, Менчул, Білін, Думень, Петрос.

Була пізня осінь 1913 року. Франц сказав, що є речі, набагато важливіші від того, що називається долею. І запропонував Себастьянові спробувати пожити в Ялівці. Темніло, й Анна перед тим, як принести другий збанок – майже сам сік, кави кілька крапель, – пішла постелити йому ліжко, бо ще не зуміла би зробити це напوماцки.

